

Bijlage 3: vertaling Latijnse tekst van guardiaan Antonius van der Steen, neef van de gelijknamige pastoor Van Nederweert Antonius à lapide uit 1619 door Michiel Jaspers op 10 december 2023

Nieuwenhuizen, A. 'Eene bijdrage tot de voorgaande kronijk, op het jaar 1566'. In *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg* 12 (1875), 224

In het jaar 1579 stierf Eerwaarde Heer Antoon Van den Steen, deken en pastoor te Nederweert. (...) De oudere inwoners van de *pagus* Nederweert, die hem 40 jaren voordien hadden gezien en gekend, hebben aan mij, hun *scriptor*, en aan zijn neef, over deze beroemde man verhaald in het jaar des Heren 1619: dat toen de Gravin van Horne, de vrouw van Graaf Filips van Horne (van wie we hierboven hebben verteld in het jaar 1568 te zijn onthoofd op bevel van de Hertog van Alva) met haar koets op Tweede Paasdag te Nederweert was gekomen met enkele kampsoldaten en met een ketterse predikant, zij met hem en de gewapende mannen de kerk binnenging tijdens de Hoogmis, terwijl de voornoemde pastoor het Evangelie zong, en beval dat haar voornoemde predikant gewapend met een wapen daar het spreekgestoelte moest bestijgen, en prediken.

Intussen hielden de soldaten de deuren van de kerk gesloten, opdat het volk niet zou kunnen weggaan. Ofschoon zowel E.H. pastoor zelf als alle andere aanwezigen deze gewelddadige en uiterst absurde handelswijze maar zeer slecht konden verdragen, toch moesten ze van hun tijdelijke meesteres voorzichtig *doen alsof* en geduldig tolereren, opdat uit een grote weerstand geen bloedbad zou voortvloeien.

En zo begon de onvrome predikant zijn 'tong te lossen' en op deze manier te spreken:

"Vrienden toehoorders, tot nu toe hebben de priesters en monniken (*de papen en munniken*) u met hun valse en bijgelovige dogma's verleid. Ik ben nu gekomen om u het pure en ware Woord Gods te leren."

De boeren die deze valse beschuldiging van de katholieke priesters en religieuzen en deze vervloekte godslastering jegens het woord van God aanhoorden werden zodanig onrustig en in hun diepste hart geëmotioneerd en verontwaardigd, dat ze, omdat de Heilige Geest hen daar zo op aanstuurde, bitter begonnen te wenen en te jammeren en met luide stem dat godsdienstige liedje te zingen dat gewoonlijk in de Paastijd door vrome katholieken wordt gezongen, en zo gaat:

Christus is opgestangen, Hij is der Joden ontgangen, Dus willen wij allegaer vrolijk zijn, Christus sal onser allen trooster zijn. Kyrie Eleyson! (= Heer, ontferm U over ons)

Zij veranderden dit kleine versje echter en zongen het op deze manier:

Christus is opgestangen, Der duivel is op de stoel gegangen, Dus moeten wij allegaer droevich zijn. Christus wil onser allen trooster zijn. Kyrie Eleyson!

Terwijl de goede boeren, gesterkt door de heilige Communie van het Paasfeest, met tranen het voornoemde liedje vervolgden, verhinderden zij dat de onvrome volksmenner verder het gif van zijn valse leer er kon uitflappen, en zij dwongen hem zijn aangevatte preek af te breken. Toen de Gravin dit zag, klom ze in haar koets en ze haastte zich met haar predikant en haar soldaten naar Meyel (?); waar ze rond de middag aankwam voordat het volk van de kerk was teruggekeerd, en daar beval ze haar pseudopredikant zonder enige tegenwerking te prediken.

Zij probeerde gelijkaardige dingen in andere, naburige *pagi*, met name in Bocholt, maar is zij opvallenderwijze verdreven: want een bepaalde, ijverige man (in die *pagus* zeer bekend), terwijl hij zag dat een wereldlijke man het spreekgestoelte had beklommen, leidde hij zijn pastoor naar de preekstoel, en terwijl hij de ketterse predikant vanuit de preekstoel trok, zei hij: "Waar is uw legitieme opdracht?". Vervolgens zei hij aan zijn pastoor: "Beklim [de preekstoel maar], Eerwaarde, want het is uw gestoelte!" etc. De soldaten, die samen met de predikant waren gezonden, durfden zich niet te verzetten tegen deze ijver en de bevoegenheid die door God was ingegeven en ze durfden geen oproer veroorzaken. Ze hebben zich echter met geroezemoes en verontwaardiging teruggetrokken.

Deze dingen heb ik in mijn jeugd horen vertellen door mijn tante, die zelf aanwezig was geweest, hoewel deze dingen door haar verwant waren verteld geweest.

Over de voorgenoemde heer Antoon Van den Steen, pastoor te Nederweert, moet echter dit worden opgemerkt, namelijk dat hij zei, toen hij na het vertrek van de gravin en de soldaten het volk volstrekt van de kaart en zeer triestig zag zijn: "Zijt sterk in uw gemoed: keert hierheen terug na de middag en ik zal u de zaken die ge gehoord hebt weerleggen, en ik zal u sterken en bevestigen in uw voorvaderlijke en orthodoxe katholieke geloof, met God als mijn helper, etc."

Maar omdat zowel de gravin als de soldaten het aan dezelfde Heer pastoor verweten dat het volk tijdens de preek van de predikant had gezongen, vatten ze zulk een haat jegens hem aan, dat de goede pastoor vervolgens nooit de stad Weert dierf binnengaan, als hij niet door een gezelschap van enkele bewapende boeren omringd en beschermd werd, totdat uiteindelijk de zaken veranderden onder de Hertog van Alva.